

Begroting

2020–2023

Werkmaatschappij 8KTD

1 BELEIDSBEGROTING

Inhoudsopgave

1 BELEIDSBEGROTING	2
Inhoudsopgave	3
1.2 Inleiding	4
1.3 Visie en algemene ontwikkelingen.....	5
Algemene toelichting	6
Ontwikkelingen	7
Besluitvorming	10
1.4 Programmaplan.....	11
0. Bestuur en ondersteuning.....	12
1. Veiligheid.....	14
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	16
3 Economie.....	17
4. Onderwijs	18
5. Sport, cultuur en recreatie	20
6. Sociaal domein	21
7. Volksgezondheid en milieu	24
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	26
Algemene dekkingsmiddelen	28
Overhead	30
Onvoorzien.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
1.5 Paragrafen	31
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	32
Onderhoud kapitaalgoederen	34
Financiering	36
Bedrijfsvoering	37
2 FINANCIËLE BEGROTING	40
Overzicht van baten en lasten en de toelichting.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting.....	41
3 BIJLAGEN	44
Eenmalige lasten en baten	45
Beleidsindicatoren BBV	45

1.2 Inleiding

Wij bieden u hierbij de begroting 2020–2023 van de werkmaatschappij 8KTD aan. Deze begroting is opgesteld in overeenstemming met de grondslagen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor de jaren 2020 t/m 2023.

De samenwerking tussen de gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen in de werkmaatschappij 8KTD is gebaseerd op het door de raden gekozen 3C scenario. De bijdragen van de gemeente Achtkarspelen en de gemeente Tytsjerksteradiel bedragen respectievelijk € 15.556.000 en € 14.364.000.

Burgum, 28 mei 2019

Het dagelijks bestuur van de Werkmaatschappij 8KTD,

secretaris

voorzitter

H.M. van Gils

O. Brouwer

1.3 Visie en algemene ontwikkelingen

Algemene toelichting

De samenwerking is vanaf de eerste stappen door de beide raden gebaseerd op een aantal centrale uitgangspunten. De steeds benadrukte 4K's (Klanttevredenheid, Kwaliteit, Kostenbesparing, vermindering Kwetsbaarheid) spelen een nadrukkelijke rol. Het financiële kader (de 'K' van kosten) is daarbij als een randvoorwaarde te beschouwen. Bij de doorontwikkeling van de samenwerking hebben de beide gemeenteraden in mei 2018 het uitgangspunt 'samen, tenzij' benadrukt; waarbij 'tenzij' naar verhouding klein is. De ambtelijke organisatie is inmiddels grotendeels samengevoegd tot één Werkmaatschappij 8KTD en de beide colleges en gemeenteraden werken steeds meer nauw samen in het besluitvormingsproces van gezamenlijke onderwerpen. In het organisatieplan van de Werkmaatschappij staan de kaders en de uitgangspunten van de Werkmaatschappij beschreven.

Missie en Visie

De missie en visie voor de Werkmaatschappij is samengevat in één woord: VISIE en staat voor Vertrouwen, Integer, Samenwerken, Innovatief en Eigenheid. Deze missie en visie zijn in 2014 opgesteld. Inmiddels is de Werkmaatschappij verder doorontwikkeld, is de samenleving veranderd en zijn er met de decentralisatie gemeentelijke taken bijgekomen. Daarom is de organisatie momenteel bezig om de visie en missie te herijken.

De besturing en aansturing

De Werkmaatschappij wordt door een Algemeen (AB) en Dagelijks Bestuur (DB) bestuurd. Het AB bestaat uit alle leden van beide colleges van B en W en het DB bestaat uit enkele leden daarvan (burgemeesters en locoburgemeesters). Zij worden bijgestaan door de directie. De leiding van de Werkmaatschappij is in handen van de beide directeuren. De Werkmaatschappij bestaat uit drie afdelingen: Sociaal Domein, Ruimtelijk Domein en Bedrijfsvoering. Elke afdeling heeft een strategisch manager en daaronder een aantal teams die worden aangestuurd door teamleiders.

Ontwikkelingen

Algemeen

De doorontwikkeling van de organisatie per 1 januari 2019 is nu financieel vertaald in de begroting 2020–2023. Voor 2019 wordt nog een begrotingswijziging gemaakt.

De begrotingsomvang neemt mede hierdoor toe van € 22 miljoen naar € 29 miljoen.

Niet alle mutaties in de begroting 2020 van de WM8KTD hebben effect op het saldo van de gemeenten. Zo werkt de verschuiving van personeel van de beide gemeenten niet saldo verhogend voor de gemeenten. In het onderstaande overzicht van de begroting 2020 is dit inzichtelijk gemaakt door een onderscheid te maken in:

- Wijzigingen zonder effect op saldo van gemeenten
- Wijzigingen met effect op saldo van gemeenten
- Wijzigingen met effect voor bijdrage waarvoor compensatie binnen de meicirculaire 2019 wordt verwacht

Ontwikkelingen

De begroting 2019 van de werkmaatschappij is in juni 2018 vastgesteld in het AB. Deze begroting is de basis voor de begroting 2020. Daarna zijn er in december nog begrotingswijzigingen doorgevoerd. Deze zijn meegenomen in de nieuwe begroting.

De structurele effecten van de jaarrekening 2018 zijn eveneens meegenomen in de opstelling van de begroting 2020.

Een belangrijke wijziging voor de begroting 2020 is de aanpassing op basis van de doorontwikkeling van de organisatie. Vanaf 2019 vormen alle afdelingen, behalve de afdelingen beheer van beide gemeenten, onderdeel van de werkmaatschappij.

Normaal gesproken wordt de periode tot en met juli gebruikt als ambtelijke voorbereiding op de begroting. Formeel volgt de werkmaatschappij een ander tijdstraject. De begroting 2020 van de WM8KTD bevat om die reden geen nieuw beleid. Indien nieuw beleid van toepassing is, volgt dit zijn reguliere traject via de kadernota's van de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Voor wat betreft de onderwerpen van nieuw beleid vindt afstemming plaats tussen de WM8KTD en de beide gemeenten.

Voor het begrotingsjaar 2020 zullen de kadernota's op 11 juli door de raden worden besproken. Nieuw beleid uit deze instrumenten dat de begroting van de WM8KTD raakt, leidt tot begrotingswijziging voor de WM, die later dit jaar zal worden behandeld en verwerkt.

Financieel perspectief

Ontwikkeling begroting 2020

	2020		2020		2020	
	8K	TD	Totaal	8K	TD	Totaal
Primitieve begroting 2019-2022 (jaarschijf 2020)	€ 11.971.000	53,70%	€ 10.320.000	46,30%	€ 22.291.000	100%
Afrondingen	€ 1.140		€ 1.246		€ 2.386	
Beginstand inclusief afrondingen	€ 11.972.140	53,70%	€ 10.321.246	46,30%	€ 22.293.386	100%
Wijzigingen zonder effect op saldo van gemeenten:						
Onderwerpen WM uit Kadernota 2019-2023	€ 314.500		€ 322.500		€ 637.000	
Alcohol en drugs	€ 28.000		€ 28.000		€ 56.000	
Administratieve verwerking tussen WM en gemeente 8K	€ 76.080		€ -		€ 76.080	
Overheveling van DO's naar WM obv doorontwikkeling organisatie	€ 2.639.101		€ 3.151.917		€ 5.791.018	
Budget toegangspassen naar WM	€ 1.890		€ 1.890		€ 3.780	
Budget archiefvernietiging naar WM	€ -		€ 3.000		€ 3.000	
Budget OR naar WM (8k effect op saldo; TD geen effect op saldo)	€ 3.841		€ 5.547		€ 9.388	
Actualisering kosten paternosterkasten archief	€ 1.600		€ -		€ 1.600	
					€ -	
Wijzigingen met effect op saldo van gemeenten					€ -	
Correctie automatiseringskosten sportbeheer	€ -1.202		€ 1.202		€ -	
Actualisering kapitaallasten	€ 44.557		€ 61.530		€ 106.087	
Effect omissie vorming en opleiding WM (jaarrekening 2018)	€ 72.185		€ 79.345		€ 151.530	
Extra bijdrage WGA-verzekeringen	€ 20.000		€ 20.000		€ 40.000	
Herstel budget Telefonische Bereikbaarheid 8K	€ 20.000		€ -		€ 20.000	
WM Eindheffing WKR	€ 7.500		€ 7.500		€ 15.000	
Mutatie aantal werknemers verzekeringen obv verdeling 50/50.	€ 6.564		€ 6.564		€ 13.128	
Actualisatie verzekeringen	€ -20.215		€ -22.898		€ -43.113	
Onderbenutting budget communicatie	€ -9.500		€ -13.500		€ -23.000	
HR; verplichte bijdrage A&O fonds	€ 6.250		€ 6.250		€ 12.500	
Onderbenutting budget BAG WOZ	€ -5.543		€ -32.805		€ -38.348	
Ontwikkelingen ICT kosten	€ 190.665		€ 190.665		€ 381.330	
Wijzigingen met effect voor bijdrage waarvoor compensatie binnen de meircirculaire wordt verwacht						
Indexering materiële budgetten 2020-2023	€ 28.565		€ 35.503		€ 64.068	
Indexering personeelslasten	€ 159.135		€ 190.057		€ 349.192	
	€ 15.556.113	51,99%	€ 14.363.513	48,01%	€ 29.919.626	100%

Ontwikkeling begroting 2020-2023

	2020			2021			2022			2023			
	8K	TD	Totaal	8K	TD	Totaal	8K	TD	Totaal	8K	TD	Totaal	
Primitieve begroting 2019-2022 (jaarslijf 2020)	€ 11.971.000	€ 10.320.000	46,30%	€ 22.291.000	€ 11.971.000	€ 10.326.000	€ 22.297.000	€ 11.971.000	€ 10.326.000	€ 22.297.000	€ 11.971.000	€ 10.326.000	€ 22.297.000
Af rondingen	€ 1.140	€ 1.246		€ 2.386	€ 1.140	€ 1.341	€ 2.481	€ 1.188	€ 1.294	€ 2.482	€ 1.188	€ 1.294	€ 2.482
Beginstand inclusief afrondingen	€ 11.972.140	€ 10.321.246	46,30%	€ 22.293.386	€ 11.972.140	€ 10.327.341	€ 22.299.481	€ 11.972.188	€ 10.327.294	€ 22.299.482	€ 11.972.188	€ 10.327.294	€ 22.299.482
Wijzigingen zonder effect op saldo van gemeenten:													
Onderwerpen WM uit Kadernota 2019-2023	€ 314.500	€ 322.500		€ 637.000	€ 314.500	€ 322.500	€ 637.000	€ 275.000	€ 282.000	€ 557.000	€ 275.000	€ 282.000	€ 557.000
Alcohol en drugs	€ 28.000	€ 28.000		€ 56.000	€ 28.000	€ 28.000	€ 56.000	€ 28.000	€ 28.000	€ 56.000	€ 28.000	€ 28.000	€ 56.000
Administratieve verwerking tussen WM en gemeente 8K	€ 76.080	€ -		€ 76.080	€ 76.080	€ -	€ 76.080	€ 76.080	€ -	€ 76.080	€ 76.080	€ -	€ 76.080
Overheveling van DO's naar WM obv doorontwikkeling organisatie	€ 2.639.101	€ 3.151.917		€ 5.791.018	€ 2.639.101	€ 3.151.917	€ 5.791.018	€ 2.639.101	€ 3.151.917	€ 5.791.018	€ 2.639.101	€ 3.151.917	€ 5.791.018
Budget toegangspassen naar WM	€ 1.890	€ 1.890		€ 3.780	€ 1.890	€ 1.890	€ 3.780	€ 1.890	€ 1.890	€ 3.780	€ 1.890	€ 1.890	€ 3.780
Budget archiefvernieuwing naar WM	€ -	€ 3.000		€ 3.000	€ -	€ 3.000	€ 3.000	€ -	€ 3.000	€ 3.000	€ -	€ 3.000	€ 3.000
Budget OR naar WM (8K effect op saldo; TD geen effect op saldo)	€ 3.841	€ 5.547		€ 9.388	€ 3.841	€ 5.547	€ 9.388	€ 3.841	€ 5.547	€ 9.388	€ 3.841	€ 5.547	€ 9.388
Actualisering kosten paternosterkasten archief	€ 1.600	€ -		€ 1.600	€ 1.600	€ -	€ 1.600	€ 1.600	€ -	€ 1.600	€ 1.600	€ -	€ 1.600
Wijzigingen met effect op saldo van gemeenten													
Correctie automatiseringskosten sportbeheer	€ -1.202	€ 1.202		€ -	€ -1.202	€ 1.202	€ -	€ -1.202	€ 1.202	€ -	€ -1.202	€ 1.202	€ -
Actualisering kapitaallasten	€ 44.557	€ 61.530		€ 106.087	€ 69.528	€ 96.014	€ 165.542	€ 82.454	€ 113.864	€ 196.318	€ 99.501	€ 137.406	€ 236.907
Effect omissie vorming en opleiding WM (jaarrekening 2018)	€ 72.185	€ 79.345		€ 151.530	€ 72.185	€ 79.345	€ 151.530	€ 72.185	€ 79.345	€ 151.530	€ 72.185	€ 79.345	€ 151.530
Extra bijdrage WCA-verzekeringen	€ 20.000	€ 20.000		€ 40.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 40.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 40.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 40.000
Herstel budget Telefonische Bereikbaarheid 8K	€ 20.000	€ -		€ 20.000	€ 20.000	€ -	€ 20.000	€ 20.000	€ -	€ 20.000	€ 20.000	€ -	€ 20.000
WM Eindhaffing WKR	€ 7.500	€ 7.500		€ 15.000	€ 7.500	€ 7.500	€ 15.000	€ 7.500	€ 7.500	€ 15.000	€ 7.500	€ 7.500	€ 15.000
Mutatie aantal werknemers verzekeringen obv verdeling 50/50.	€ 6.564	€ 6.564		€ 13.128	€ 6.564	€ 6.564	€ 13.128	€ 6.564	€ 6.564	€ 13.128	€ 6.564	€ 6.564	€ 13.128
Actualisatie verzekeringen	€ -20.215	€ -22.898		€ -43.113	€ -20.215	€ -22.898	€ -43.113	€ -20.215	€ -22.898	€ -43.113	€ -20.215	€ -22.898	€ -43.113
Onderbenutting budget communicatie	€ -9.500	€ -13.500		€ -23.000	€ -9.500	€ -13.500	€ -23.000	€ -9.500	€ -13.500	€ -23.000	€ -9.500	€ -13.500	€ -23.000
HR; verplichte bijdrage A&O fonds	€ 6.250	€ 6.250		€ 12.500	€ 6.250	€ 6.250	€ 12.500	€ 6.250	€ 6.250	€ 12.500	€ 6.250	€ 6.250	€ 12.500
Onderbenutting budget BAG WOZ	€ -5.543	€ -32.805		€ -38.348	€ -5.543	€ -32.805	€ -38.348	€ -5.543	€ -32.805	€ -38.348	€ -5.543	€ -32.805	€ -38.348
Ontwikkelingen ICT kosten	€ 190.665	€ 190.665		€ 381.330	€ 212.865	€ 212.865	€ 425.730	€ 227.165	€ 227.165	€ 454.330	€ 202.215	€ 202.215	€ 404.430
Wijzigingen met effect voor bijdrage waarvoor compensatie binnen de meicirculaire wordt verwacht													
Indexering materiele budgetten 2020-2023	€ 28.565	€ 35.503		€ 64.068	€ 28.565	€ 35.503	€ 64.069	€ 28.422	€ 35.348	€ 63.770	€ 28.422	€ 35.348	€ 63.770
Indexering personeelslasten	€ 159.135	€ 190.057		€ 349.192	€ 159.135	€ 190.057	€ 349.192	€ 159.135	€ 190.057	€ 349.192	€ 159.135	€ 190.057	€ 349.192
	€ 15.556.113	€ 14.363.513	48,01%	€ 29.919.626	€ 15.603.285	€ 14.426.292	€ 30.029.577	€ 15.590.915	€ 14.417.740	€ 30.008.655	€ 15.583.012	€ 14.416.332	€ 29.999.344

Besluitvorming

Wij stellen u voor:

1. Kennis te nemen van de conceptbegroting van de werkmaatschappij 8KTD voor het jaar 2020.
2. Kennis te nemen van de meerjarenbegroting voor de jaren 2021 -2023.
3. Uw zienswijze na toezending van deze conceptbegroting via het college van burgemeester en wethouders schriftelijk te laten blijken.

1.4 Programmaplan

0. Bestuur en ondersteuning

Inleiding

Het programma Bestuur en ondersteuning omvat zowel de dienstverlening ter ondersteuning van het functioneren van bestuursorganen als de directe dienstverlening aan de burger. Het richt zich op een effectief, efficiënt en transparant bestuur. Een efficiënte en klantgerichte dienstverlening is ook een speerpunt evenals kwaliteit van de ambtelijke organisatie met het oog op de toekomst. Programmapunten die in dit kader de aandacht zullen krijgen zijn: een verbeterslag voor wat betreft de dienstverlening (waaronder KCC), een gestroomlijnd communicatiebeleid, het selectief toepassen van (nieuwe) vormen van burgerparticipatie en het verder werken aan juridische kwaliteitszorg in samenhang met de doorontwikkeling van planning en control. Gezien de grenzen van de middelen zijn de ambities hierbij van een gemiddeld niveau.

Actuele ontwikkelingen

Dit programma bevat geen nieuw beleid. Indien nieuw beleid van toepassing is, volgt dit zijn reguliere traject via de kadernota's van de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Voor wat betreft de onderwerpen van nieuw beleid vindt afstemming plaats tussen de WM&KTD en de beide gemeenten.

Beleidsindicatoren en maatschappelijke effecten

De opname van de beleidsindicatoren is via het BBV verplicht gesteld en geldt ook voor gemeenschappelijke regelingen. De GR moet dus de relevante beleidsindicatoren van de gemeenten waarvoor zij de taken uitvoert presenteren. Deze moeten zowel voor de GR als voor de betreffende gemeenten worden gepresenteerd.

Taakveld 00. Bestuur en ondersteuning

Indicator

Metingen en refertejaar

Apparaatskosten

[eenheid: euro]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Apparaatskosten	568,0	(2017)	874,0	(2019)	195,4	(2018)
Tytsjerksteradiel – Apparaatskosten	546,0	(2018)			924,0	(2018)
Nederland – Apparaatskosten						

Bezetting

[eenheid: fte]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Bezetting	3,1	(2017)	3,7	(2018)	3,9	(2017)
Tytsjerksteradiel – Bezetting	3,7	(2018)			3,7	(2018)
Nederland – Bezetting						

Externe inhuur

[eenheid: euro]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Externe inhuur	11,0	(2017)	7,7	(2017)	9,1	(2017)
Tytsjerksteradiel – Externe inhuur	11,0	(2018)			8,7	(2018)
Nederland – Externe inhuur						

Formatie

[eenheid: fte]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Formatie	3,1	(2017)	3,4	(2018)	4,0	(2017)
Tytsjerksteradiel – Formatie	4,0	(2018)			4,0	(2018)
Nederland – Formatie						

Apparaatskosten
Kosten per inwoner

Bezetting
Bezetting in fte per 1.000 inwoners

Externe inhuur
Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen

Formatie
Het aantal fte per 1.000 inwoners

1. Veiligheid

Inleiding

Het programma Veiligheid omvat alle gemeentelijke activiteiten op het gebied van handhaving van de openbare orde, bevordering van de veiligheid en activiteiten rondom de bijzondere wetten. Hieraan wordt op verschillende manieren vormgegeven door het stellen van regels, het verlenen van vergunningen, het maken van beleid, uitvoering geven aan handhaving, organisatie van de crisisbeheersing, de brandweer en de samenwerking met de politie.

Actuele ontwikkelingen

Dit programma bevat geen nieuw beleid. Indien nieuw beleid van toepassing is, volgt dit zijn reguliere traject via de kadernota's van de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Voor wat betreft de onderwerpen van nieuw beleid vindt afstemming plaats tussen de WM&KTD en de beide gemeenten.

De ontwikkelingen Veiligheidsregio maken onderdeel uit van de Kadernota's van beide gemeenten.

Beleidsindicatoren en maatschappelijke effecten

De opname van de beleidsindicatoren is via het BBV verplicht gesteld en geldt ook voor gemeenschappelijke regelingen. De GR moet dus de relevante beleidsindicatoren van de gemeenten waarvoor zij de taken uitvoert presenteren. Deze moeten zowel voor de GR als voor de betreffende gemeenten worden gepresenteerd.

Taakveld 01. Veiligheid

Indicator	Metingen en referentiejaar					
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	[eenheid: aantal]					
Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	1,1	(2018)	0,7	(2017)	1,1	(2016)
Tytsjerksteradiel – Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	1,9	(2018)	1,4	(2017)	1,9	(2016)
Nederland – Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	2,5	(2018)	2,9	(2017)	3,3	(2016)
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	[eenheid: aantal]					
Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	3,6	(2018)	3,6	(2017)	4,1	(2016)
Tytsjerksteradiel – Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	1,9	(2018)	3,4	(2017)	2,6	(2016)
Nederland – Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	4,8	(2018)	5,0	(2017)	5,3	(2016)
Vernieling	[eenheid: aantal]					

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	4,8	(2018)	3,2	(2017)	4,1	(2016)
Tytsjerksteradiel – Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	3,5	(2018)	2,5	(2017)	3,3	(2016)
Nederland – Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	5,4	(2018)	4,8	(2017)	5,6	(2016)

Verwijzingen Halt

[eenheid: aantal]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Verwijzingen Halt	82,0	(2017)	82,0	(2017)	62,0	(2016)
Tytsjerksteradiel – Verwijzingen Halt	54,0	(2017)	54,0	(2017)	31,0	(2016)
Nederland – Verwijzingen Halt	131,0	(2017)	131,0	(2017)	137,4	(2016)

Winkeldiefstal per 1.000 inwoners

[eenheid: aantal]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	0,5	(2018)	0,5	(2017)	0,7	(2016)
Tytsjerksteradiel – Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	0,6	(2018)	0,5	(2017)	0,8	(2016)
Nederland – Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	2,2	(2018)	2,2	(2017)	2,3	(2016)

Diefstal uit woning per 1.000 inwoners

Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners

Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Vernieling

Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.

Verwijzingen Halt

Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12–17 jaar.

Winkeldiefstal per 1.000 inwoners

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Inleiding

Het programma Verkeer, vervoer en waterstaat omvat de aanleg, het beheer en onderhoud van (water-)wegen en straten c.a., groenvoorzieningen, natuur- en landschapsbescherming, openbare verlichting en verkeersveiligheid. Het programma is gericht op het mogelijk maken van een veilige deelname aan het verkeer en een sober en doelmatig beheer van de openbare ruimte met inachtneming van en respect voor de aanwezige (unieke) kwaliteiten er van, zoveel mogelijk via rationele programma's. Bij de opstelling/herziening van rationele programma's zal er overigens op worden toegezien dat het niveau van de uitgaven doorlopend bestuurlijk kan worden getoetst

Actuele ontwikkelingen

Dit programma bevat geen nieuw beleid. Indien nieuw beleid van toepassing is, volgt dit zijn reguliere traject via de kadernota's van de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Voor wat betreft de onderwerpen van nieuw beleid vindt afstemming plaats tussen de WM&KTD en de beide gemeenten.

Beleidsindicatoren en maatschappelijke effecten

De opname van de beleidsindicatoren is via het BBV verplicht gesteld en geldt ook voor gemeenschappelijke regelingen. De GR moet dus de relevante beleidsindicatoren van de gemeenten waarvoor zij de taken uitvoert presenteren. Deze moeten zowel voor de GR als voor de betreffende gemeenten worden gepresenteerd.

3 Economie

Inleiding

Het programma Economie omvat activiteiten die een bijdrage leveren aan het in stand houden en zo mogelijk versterken van de economische structuur in beide gemeenten.

Actuele ontwikkelingen

Dit programma bevat geen nieuw beleid. Indien nieuw beleid van toepassing is, volgt dit zijn reguliere traject via de kadernota's van de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Voor wat betreft de onderwerpen van nieuw beleid vindt afstemming plaats tussen de WM&KTD en de beide gemeenten.

Beleidsindicatoren en maatschappelijke effecten

De opname van de beleidsindicatoren is via het BBV verplicht gesteld en geldt ook voor gemeenschappelijke regelingen. De GR moet dus de relevante beleidsindicatoren van de gemeenten waarvoor zij de taken uitvoert presenteren. Deze moeten zowel voor de GR als voor de betreffende gemeenten worden gepresenteerd.

Taakveld 03. Economie

Indicator	Metingen en referentiejaar					
Banen	[eenheid: aantal]					
Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Banen	456,9	(2018)	510,8	(2017)	508,6	(2016)
Tytsjerksteradiel – Banen	453,7	(2018)	516,0	(2017)	501,7	(2016)
Nederland – Banen	663,0	(2018)	758,2	(2017)	744,0	(2016)
Funcziemenging	[eenheid: %]					
Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Funcziemenging	44,0	(2018)	42,7	(2017)	43,0	(2016)
Tytsjerksteradiel – Funcziemenging	42,5	(2018)	42,2	(2017)	42,0	(2016)
Nederland – Funcziemenging	52,8	(2018)	52,4	(2017)	52,1	(2016)
Vestigingen	[eenheid: aantal]					
Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Vestigingen	120,0	(2018)	136,5	(2017)	134,6	(2016)
Tytsjerksteradiel – Vestigingen	111,0	(2018)	131,5	(2017)	128,9	(2016)
Nederland – Vestigingen	125,0	(2018)	139,7	(2017)	134,0	(2016)

Banen

Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15–64 jaar.

Funcziemenging

De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Vestigingen

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15–64 jaar.

4. Onderwijs

Inleiding

Het programma Onderwijs richt zich op goede onderwijshuisvesting, op de lokale onderwijsagenda, op vervoer van leerlingen waar dat nodig is en op het stimuleren van persoonlijke ontwikkeling van doelgroepen. Onderwijs zelf is primair de verantwoordelijkheid van de scholen en hun besturen. In deze rolverdeling wordt in onze gemeente door alle betrokkenen werk gemaakt van een goede en stevige samenwerking. Op diverse plaatsen leidt dit tot ontwikkeling van het “brede school”-concept en tot multifunctioneel accommodatiegebruik. Die goede samenwerking maakt ook mogelijk dat onderwijs en onderwijsbeleid prominente pijlers zijn in de integrale benadering van kinderen, jeugd en jongeren en van hun kansen en problemen (WMO-domein opvoeden en opgroeien).

Het programma heeft veel relatie met activiteiten in andere programma’s, zoals Welzijn (WMO, clustering voorzieningen, Centrum Jeugd & Gezin), Sport (Buurt-Onderwijs-Sport projecten), Planontwikkeling), Gebouwen) en Werk & Bijstand (startkwalificatie schoolverlaters).

Actuele ontwikkelingen

Dit programma bevat geen nieuw beleid. Indien nieuw beleid van toepassing is, volgt dit zijn reguliere traject via de kadernota’s van de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Voor wat betreft de onderwerpen van nieuw beleid vindt afstemming plaats tussen de WM&KTD en de beide gemeenten.

Beleidsindicatoren en maatschappelijke effecten

De opname van de beleidsindicatoren is via het BBV verplicht gesteld en geldt ook voor gemeenschappelijke regelingen. De GR moet dus de relevante beleidsindicatoren van de gemeenten waarvoor zij de taken uitvoert presenteren. Deze moeten zowel voor de GR als voor de betreffende gemeenten worden gepresenteerd.

Taakveld 04. Onderwijs

Indicator

Metingen en referentiejaar

% Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)

[eenheid: %]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – % Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	1,0	(2016)	1,2	(2016)		(2015)
Tytsjerksteradiel – % Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	1,3	(2016)	1,0	(2016)		
Nederland – % Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	1,9	(2016)	1,7	(2016)		

Absoluut verzuim

[eenheid: aantal]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Absoluut verzuim	0,8	(2017)	0,8	(2017)	0,6	(2016)
Tytsjerksteradiel – Absoluut verzuim	0,0	(2017)	0,0	(2017)	0,6	(2016)
Nederland – Absoluut verzuim	1,8	(2017)	1,8	(2017)	2,0	(2016)

Relatief verzuim

[eenheid: aantal]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Relatief verzuim	59,6	(2017)	59,6	(2017)	28,8	(2016)
Tytsjerksteradiel – Relatief verzuim	42,8	(2017)	42,8	(2017)	20,3	(2016)
Nederland – Relatief verzuim	26,6	(2017)	26,6	(2017)	26,9	(2016)

% Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)

Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 – 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Absoluut verzuim

Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.

Relatief verzuim

Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.

5. Sport, cultuur en recreatie

Inleiding

Het programma Sport, cultuur en recreatie betreft de dienstverlening aan de burgers op het gebied van sportvoorzieningen, het stimuleren van sportbeoefening, het initiëren en in stand houden van voorzieningen op het gebied van kunst en cultuur en gemeenschappelijke voorzieningen ter bevordering van de sociale leefbaarheid in de dorpen en activiteiten die een bijdrage leveren aan het in stand houden en zo mogelijk versterken van de toeristisch–recreatieve structuur in de beide gemeenten.

Wij participeren in Brede impuls combinatie regeling. Sport is steeds nadrukkelijker een factor in gezondheid, opvoeding en gemeenschapsvorming.

Het programma heeft veel relatie met activiteiten in andere programma's zoals Sociaal Domein , Onderwijs, Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening (planontwikkeling) en gebouwen.

De basis voor recreatie is vastgelegd in het beleidsplan toerisme en recreatie De verdere uitwerking van de vastgestelde beleidskaders is een bevoegdheid van het college. Er worden jaarlijkse uitvoeringsplannen ter informatie aan de raad aangeboden. Via de reguliere planning en control cyclus vindt rapportage over de voortgang van de beleidsplannen en de (eventueel) daaraan gekoppelde jaarplannen plaats.

Actuele ontwikkelingen

Dit programma bevat geen nieuw beleid. Indien nieuw beleid van toepassing is, volgt dit zijn reguliere traject via de kadernota's van de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Voor wat betreft de onderwerpen van nieuw beleid vindt afstemming plaats tussen de WM&KTD en de beide gemeenten.

Beleidsindicatoren en maatschappelijke effecten

De opname van de beleidsindicatoren is via het BBV verplicht gesteld en geldt ook voor gemeenschappelijke regelingen. De GR moet dus de relevante beleidsindicatoren van de gemeenten waarvoor zij de taken uitvoert presenteren. Deze moeten zowel voor de GR als voor de betreffende gemeenten worden gepresenteerd.

Taakveld 05. Sport, cultuur en recreatie

Indicator

Metingen en referentiejaar

% Niet-sporters

[eenheid: %]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – % Niet-sporters	58,3	(2016)	58,3	(2016)	50,6	(2012)
Tytsjerksteradiel – % Niet-sporters	55,7	(2016)	55,7	(2016)	52,3	(2012)
Nederland – % Niet-sporters	48,7	(2016)	48,7	(2016)	46,6	(2012)

% Niet-sporters

Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.

6. Sociaal domein

Inleiding

Dit programma is gericht op het bevorderen van de participatie van onze inwoners en het vergroten van hun sociale en financiële zelfredzaamheid. De klant staat daarbij centraal. We werken integraal en vanuit het principe één gezin – één plan – één contactpersoon. De taakuitvoering betreft: bijzondere bijstand, participatie, keukentafelgesprekken, schulddienstverlening, beweging, leerplicht, betalingen en administratie, handhaving en fraudepreventie, verstrekkingen en voorzieningen, kwaliteit bewaken, bezwaar en beroep, inkoop, leerlingenvervoer en subsidieverstrekking.

Belangrijke doelstellingen zijn het bewerkstelligen dat zoveel mogelijk inwoners economisch onafhankelijk zijn en meedoen (participeren) in de samenleving op allerlei niveaus. Waar nodig bieden wij de helpende hand. Binnen de participatie heeft de begeleiding van bijstandsgerechtigden naar betaald werk onverkort de prioriteit. In een integraal beleidskader is vastgelegd op welke wijze de gemeente maatschappelijke- en arbeidsparticipatie wil bevorderen.

De ambitie richt zich op zelfstandigheid en zelfredzaamheid van burgers. In het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is de gemeente voor burgers de eerst aanspreekbare overheid. In die verantwoordelijkheid heeft de gemeente een actieve regierol in de afstemming met een groot aantal lokaal werkzame instellingen op het gebied van welzijn, ondersteuning en zorg.

Actuele ontwikkelingen

Dit programma bevat geen nieuw beleid. Indien nieuw beleid van toepassing is, volgt dit zijn reguliere traject via de kadernota's van de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Voor wat betreft de onderwerpen van nieuw beleid vindt afstemming plaats tussen de WM&KTD en de beide gemeenten.

Beleidsindicatoren en maatschappelijke effecten

De opname van de beleidsindicatoren is via het BBV verplicht gesteld en geldt ook voor gemeenschappelijke regelingen. De GR moet dus de relevante beleidsindicatoren van de gemeenten waarvoor zij de taken uitvoert presenteren. Deze moeten zowel voor de GR als voor de betreffende gemeenten worden gepresenteerd.

Taakveld 06. Sociaal domein

Indicator

Metingen en refertejaar

% Jeugdwerkloosheid

[eenheid: %]

Meetmoment	jaarrek. 2018	begroting 2019	begroting 2018
Achtkarspelen – % Jeugdwerkloosheid	1,8 (2015)	1,8 (2015)	1,8 (2015)
Tytsjerksteradiel – % Jeugdwerkloosheid	1,2 (2015)	1,2 (2015)	1,2 (2015)
Nederland – % Jeugdwerkloosheid	1,5 (2015)	1,5 (2015)	1,5 (2015)

% kinderen in armoede

[eenheid: %]

Meetmoment	jaarrek. 2018	begroting 2019	begroting 2018
------------	---------------	----------------	----------------

Achtkarspelen – % kinderen in armoede	5,5	(2015)	5,5	(2015)	5,5	(2015)
Tytsjerksteradiel – % kinderen in armoede	3,8	(2015)	3,8	(2015)	3,8	(2015)
Nederland – % kinderen in armoede	6,6	(2015)	6,6	(2015)	6,6	(2015)

Aantal re-integratievoorzieningen

[eenheid: aantal]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Aantal re-integratievoorzieningen	40,5	(2018)	45,5	(2017)	41,9	(2016)
Tytsjerksteradiel – Aantal re-integratievoorzieningen	32,4	(2018)	45,4	(2017)	40,9	(2016)
Nederland – Aantal re-integratievoorzieningen	26,1	(2018)	29,0	(2017)	25,5	(2016)

Bijstandsuitkeringen

[eenheid: aantal]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Bijstandsuitkeringen	38,6	(2018)	39,8	(2017)	42,9	(2016)
Tytsjerksteradiel – Bijstandsuitkeringen	31,3	(2018)	30,5	(2017)	30,2	(2016)
Nederland – Bijstandsuitkeringen	40,1	(2018)	41,1	(2017)	41,3	(2016)

Jongeren met delict voor rechter

[eenheid: %]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Jongeren met delict voor rechter	1,3	(2015)	1,3	(2015)	1,3	(2015)
Tytsjerksteradiel – Jongeren met delict voor rechter	1,1	(2015)	1,1	(2015)	1,1	(2015)
Nederland – Jongeren met delict voor rechter	1,5	(2015)	1,5	(2015)	1,5	(2015)

Jongeren met jeugdbescherming

[eenheid: %]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Jongeren met jeugdbescherming	1,5	(2018)	1,4	(2017)	1,3	(2016)
Tytsjerksteradiel – Jongeren met jeugdbescherming	1,4	(2018)	1,3	(2017)	1,3	(2016)
Nederland – Jongeren met jeugdbescherming	1,0	(2018)	1,0	(2017)	1,2	(2016)

Jongeren met jeugdhulp

[eenheid: %]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Jongeren met jeugdhulp	9,1	(2018)	10,9	(2017)	13,3	(2016)
Tytsjerksteradiel – Jongeren met jeugdhulp	8,4	(2018)	9,1	(2017)	11,1	(2016)
Nederland – Jongeren met jeugdhulp	9,2	(2018)	9,7	(2017)	10,7	(2016)

Jongeren met jeugdreclassering

[eenheid: %]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Jongeren met jeugdreclassering	0,3	(2017)	0,3	(2017)	0,3	(2016)
Tytsjerksteradiel – Jongeren met jeugdreclassering	0,2	(2017)	0,2	(2017)	0,0	(2016)

Nederland – Jongeren met jeugdreclassering	0,4	(2017)	0,4	(2017)	0,5	(2016)
--	-----	--------	-----	--------	-----	--------

Netto arbeidsparticipatie

[eenheid: %]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Netto arbeidsparticipatie	66,4	(2018)	65,0	(2017)	64,9	(2016)
Tytsjerksteradiel – Netto arbeidsparticipatie	66,9	(2018)	65,6	(2017)	65,9	(2016)
Nederland – Netto arbeidsparticipatie	67,8	(2018)	66,7	(2017)	65,8	(2016)

Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement

[eenheid: aantal]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	58,0	(2018)	56,0	(2017)	50,0	(2016)
Tytsjerksteradiel – Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	53,0	(2018)	50,0	(2017)	45,0	(2016)
Nederland – Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	58,0	(2018)	57,0	(2017)	54,0	(2016)

% Jeugdwerkloosheid

Het percentage werkeloze jongeren (16–22 jaar).

% kinderen in armoede

Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.

Aantal re-integratievoorzieningen

Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15–64 jaar

Bijstandsuitkeringen

Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.

Jongeren met delict voor rechter

Het percentage jongeren (12–21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Jongeren met jeugdbescherming

Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Jongeren met jeugdreclassering

Het percentage jongeren (12–22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12–22 jaar).

Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.

Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement

Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.

7. Volksgezondheid en milieu

Inleiding

Het programma Volksgezondheid en milieu omvat de zorg voor milieu, reiniging, compostering, riolering en de sanering van milieuhinderlijke bedrijven. Het programma is gericht op het bevorderen van een schone en hygiënische leefomgeving voor de burgers en het verminderen van de belasting voor het milieu. Preventie en hergebruik van afvalstoffen en hergebruik van secundaire grondstoffen (licht verontreinigde grond en bagger) en regenwater zijn hierbij belangrijke uitgangspunten.

Door middel van het gemeentelijke klimaatbeleid wordt een bijdrage geleverd aan het bereiken van de zogenaamde Kyoto-doelstellingen.

De komende periode zal er meer aandacht aan het beleidsveld “water” worden besteed; hiervoor is een gemeentelijk Waterplan vastgesteld.

Voor het verkrijgen van draagvlak c.q. het vergroten van het milieubewustzijn vindt gemeentelijke milieucommunicatie plaats. Binnen de begrensde mogelijkheden wordt gestreefd naar een uitvoering van de wettelijke taken op een kwalitatief bovengemiddeld niveau. Datzelfde geldt voor het serviceniveau.

Op het gebied van de milieuhandhaving is de aanpak pragmatisch en praktisch. Naast de “klassieke” rol van controleur, is daarbij ook de rol van adviseur van belang.

Ontwikkelingen Veiligheidsregio maken onderdeel uit van tekst in Kadernota's van beide gemeenten.

Actuele ontwikkelingen

Dit programma bevat geen nieuw beleid. Indien nieuw beleid van toepassing is, volgt dit zijn reguliere traject via de kadernota's van de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Voor wat betreft de onderwerpen van nieuw beleid vindt afstemming plaats tussen de WM&KTD en de beide gemeenten.

De ontwikkelingen Veiligheidsregio maken onderdeel uit van de Kadernota's van beide gemeenten.

Beleidsindicatoren en maatschappelijke effecten

De opname van de beleidsindicatoren is via het BBV verplicht gesteld en geldt ook voor gemeenschappelijke regelingen. De GR moet dus de relevante beleidsindicatoren van de gemeenten waarvoor zij de taken uitvoert presenteren. Deze moeten zowel voor de GR als voor de betreffende gemeenten worden gepresenteerd.

Taakveld 07. Volksgezondheid en Milieu

Indicator

Metingen en refertejaar

Fijn huishoudelijk restafval

[eenheid: kg]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Fijn huishoudelijk restafval	199,0	(2017)	207,0	(2016)	211,0	(2015)
Tytsjerksteradiel – Fijn huishoudelijk restafval	159,0	(2017)	159,0	(2016)	163,0	(2015)
Nederland – Fijn huishoudelijk restafval	174,0	(2017)	189,0	(2016)	200,0	(2015)

Hernieuwbare elektriciteit

[eenheid: %]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Hernieuwbare elektriciteit	7,8	(2017)	6,5	(2016)	4,7	(2015)
Tytsjerksteradiel – Hernieuwbare elektriciteit	8,5	(2017)	6,1	(2016)	5,6	(2015)
Nederland – Hernieuwbare elektriciteit	13,5	(2017)	12,9	(2016)	11,8	(2015)

Fijn huishoudelijk restafval

De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)

Hernieuwbare elektriciteit

Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Inleiding

Het programma Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening richt zich op een goede ruimtelijke kwaliteit van het gemeentelijk grondgebied, een plezierig, veilig woon- en werkklimaat en een evenwichtige woningmarkt. Het programma Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening heeft verder een relatie met binnen andere programma's op te stellen beleidsplannen, zoals het economisch beleidsplan, het beleidsplan voor toerisme en recreatie en het gemeentelijk verkeer- en vervoerplan.

Actuele ontwikkelingen

Dit programma bevat geen nieuw beleid. Indien nieuw beleid van toepassing is, volgt dit zijn reguliere traject via de kadernota's van de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Voor wat betreft de onderwerpen van nieuw beleid vindt afstemming plaats tussen de WM&KTD en de beide gemeenten.

Beleidsindicatoren en maatschappelijke effecten

De opname van de beleidsindicatoren is via het BBV verplicht gesteld en geldt ook voor gemeenschappelijke regelingen. De GR moet dus de relevante beleidsindicatoren van de gemeenten waarvoor zij de taken uitvoert presenteren. Deze moeten zowel voor de GR als voor de betreffende gemeenten worden gepresenteerd.

Taakveld 08. Volkshuisv., RO en Sted. Vern. (Vhrosv)

Indicator

Metingen en referentiejaar

Demografische druk

[eenheid: %]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Demografische druk	77,8	(2018)	77,8	(2018)	76,8	(2017)
Tytsjerksteradiel – Demografische druk	85,5	(2018)	85,5	(2018)	84,5	(2017)
Nederland – Demografische druk	69,6	(2018)	69,6	(2018)	69,0	(2017)

Nieuwbouw woningen

[eenheid: aantal]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Nieuwbouw woningen	6,7	(2016)	6,7	(2016)	2,6	(2014)
Tytsjerksteradiel – Nieuwbouw woningen	4,3	(2016)	4,3	(2016)	9,8	(2014)
Nederland – Nieuwbouw woningen	7,2	(2016)	7,2	(2016)	6,0	(2014)

Woonlasten éénpersoonshuishouden

[eenheid: euro]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Woonlasten éénpersoonshuishouden	665,0	(2019)	662,0	(2018)	676,0	(2017)

Tytsjerksteradiel – Woonlasten éénpersoonshuishouden	678,0	(2019)	689,0	(2018)	688,0	(2017)
Nederland – Woonlasten éénpersoonshuishouden	669,0	(2019)	649,0	(2018)	644,0	(2017)

Woonlasten meerpersoonshuishouden

[eenheid: euro]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – Woonlasten meerpersoonshuishouden	758,0	(2019)	746,0	(2018)	761,0	(2017)
Tytsjerksteradiel – Woonlasten meerpersoonshuishouden	753,0	(2019)	766,0	(2018)	763,0	(2017)
Nederland – Woonlasten meerpersoonshuishouden	739,0	(2019)	721,0	(2018)	723,0	(2017)

WOZ-waarde woningen

[eenheid: euro]

Meetmoment	jaarrek. 2018		begroting 2019		begroting 2018	
Achtkarspelen – WOZ-waarde woningen	171,0	(2018)	171,0	(2018)	159,0	(2016)
Tytsjerksteradiel – WOZ-waarde woningen	192,0	(2018)	192,0	(2018)	183,0	(2016)
Nederland – WOZ-waarde woningen	230,0	(2018)	230,0	(2018)	209,0	(2016)

Demografische druk

De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Nieuwbouw woningen

Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.

Woonlasten éénpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.

Woonlasten meerpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.

WOZ-waarde woningen

De gemiddelde WOZ waarde van woningen.

Algemene dekkingsmiddelen

Saldo van de financieringsfunctie

Met de komst van de nieuwe BBV-voorschriften is het saldo van de financieringsfunctie verplicht ondergebracht in het voorgeschreven taakveld. Omdat het een algemeen dekkingsmiddel betreft, zijn alleen de inkomsten opgenomen. De uitgaven die ermee gepaard gaan, zijn opgenomen onder de raming van baten en lasten in het desbetreffende programma.

De werkelijke rente die met ingang van 2020 wordt toegerekend over de investeringen moet voortaan jaarlijks gebeuren op basis van een omslagpercentage op basis van de werkelijk betaalde rente. Dit percentage mag afgerond worden.

De verandering heeft wel consequenties voor de toerekening naar de verschillende programma's en taakvelden, maar heeft geen invloed op het saldo van de begroting.

Baten treasury		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
<i>Bedragen x € 1.000</i>		2020	2021	2022	2023
taakveld					
0.5	Treasury	3	3	3	3
	Saldo	3	3	3	3

Overige algemene dekkingsmiddelen

Met de komst van de nieuwe BBV-voorschriften zijn de overige algemene dekkingsmiddelen verplicht ondergebracht in voorgeschreven taakvelden. Omdat het een algemeen dekkingsmiddel betreft, zijn alleen de inkomsten opgenomen. De uitgaven die ermee gepaard gaan, zijn opgenomen onder de raming van baten en lasten in het desbetreffende programma.

Deze post betreft een financieel-technisch verplicht item in het kader van de nieuwe BBV voorschriften.

Bestuur en ondersteuning, overige baten		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
<i>bedragen x € 1.000</i>		2020	2021	2022	2023
taakveld					
0.8	Overige baten en lasten	533	533	539	539
	Saldo	533	533	539	539

Bijdrage deelnemers gemeenschappelijke regeling

Dekking begrotingsresultaat

Het begrotingsresultaat in de Werkmaatschappij wordt gedekt door een bijdrage van de dragende organisaties, Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Onderstaande tabel toont de bijdragen van de dragende organisaties in het begrotingsresultaat.

Bijdrage dragende organisaties		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
<i>bedragen x € 1.000</i>		2020	2021	2022	2023
	bijdrage Achtkarspelen	15.556	15.603	15.591	15.583
	bijdrage Tytsjerksteradiel	14.364	14.426	14.418	14.416
	Saldo	29.920	30.030	30.009	29.999

Overhead

Inleiding

Een van de uitgangspunten bij de vernieuwing van het BBV (Besluit Begroting Verantwoording) is een betere vergelijkbaarheid tussen de gemeenten. Een van de hiertoe behorende onderdelen is een beter inzicht in de overhead. Hiervoor is in het programmaplan een apart overzicht van de kosten van de overhead opgenomen. In de programma's worden voortaan alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Het overzicht van de overhead heeft betrekking op alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Financieel

In onderstaande tabel zijn de lasten en baten opgenomen die verbonden zijn aan dit onderdeel. De lasten en baten zijn de optelsom van posten op dit taakveld.

Per programma zijn de beleidsrelevante ontwikkelingen vermeld. De vaststelling van de lasten en baten van dit programma zal voor het college het kader vormen, waarbinnen de beoogde maatschappelijke effecten zullen worden nagestreefd.

Lasten Overhead		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
<i>bedragen x € 1.000</i>		2020	2021	2022	2023
taakveld					
0.4	Overhead	10.622	10.726	10.764	10.755
	Saldo	10.622	10.726	10.764	10.755

Beleidsindicatoren en maatschappelijke effecten

De opname van de beleidsindicatoren is via het BBV verplicht gesteld en geldt ook voor gemeenschappelijke regelingen. De GR moet dus de relevante beleidsindicatoren van de gemeenten waarvoor zij de taken uitvoert presenteren. Deze moeten zowel voor de GR als voor de betreffende gemeenten worden gepresenteerd.

Taakveld 00. Bestuur en ondersteuning

Indicator

Metingen en refertejaar

Overhead

[eenheid: euro]

Meetmoment	jaarrek. 2017	begroting 2018	begroting 2017
Achtkarspelen – Overhead		7,4 (2018)	
Tytsjerksteradiel – Overhead		11,1 (2018)	
Nederland – Overhead			

[Overhead]

Percentage overhead t.o.v. de totale lasten

1.5 Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In het BBV wordt het weerstandsvermogen omschreven als de relatie tussen de weerstandscapaciteit van de organisatie en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. Het weerstandsvermogen kan ook worden omschreven als de mate waarin de organisatie in staat is om omvangrijke tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid behoeft te worden aangepast. De weerstandscapaciteit dient dus om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.

In het algemeen kunnen als risico's worden onderscheiden de algemene risico's samenhangend met de exploitatie en de specifieke risico's.

Algemene risico's

De werkmaatschappij is een uitvoeringsorganisatie voor de beide dragende organisaties van de gemeente Achtkarspelen en gemeente Tytsjerksteradiel in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. De onderdelen die vanuit deze twee dragende organisaties zijn geplaatst in de Werkmaatschappij zijn volledig met de bijbehorende personele en materiële budgetten overgedragen. Wij gaan er vanuit dat hiervoor op dit moment geen algemene risico's bestaan.

Specifieke risico's

Op dit moment zijn er geen specifieke risico's voor de Werkmaatschappij benoemd behalve het eventueel niet tijdig kunnen realiseren van bezuinigingstaakstellingen. De samenhang tussen weerstandsvermogen, weerstandscapaciteit en risico's is hieronder schematisch opgenomen.

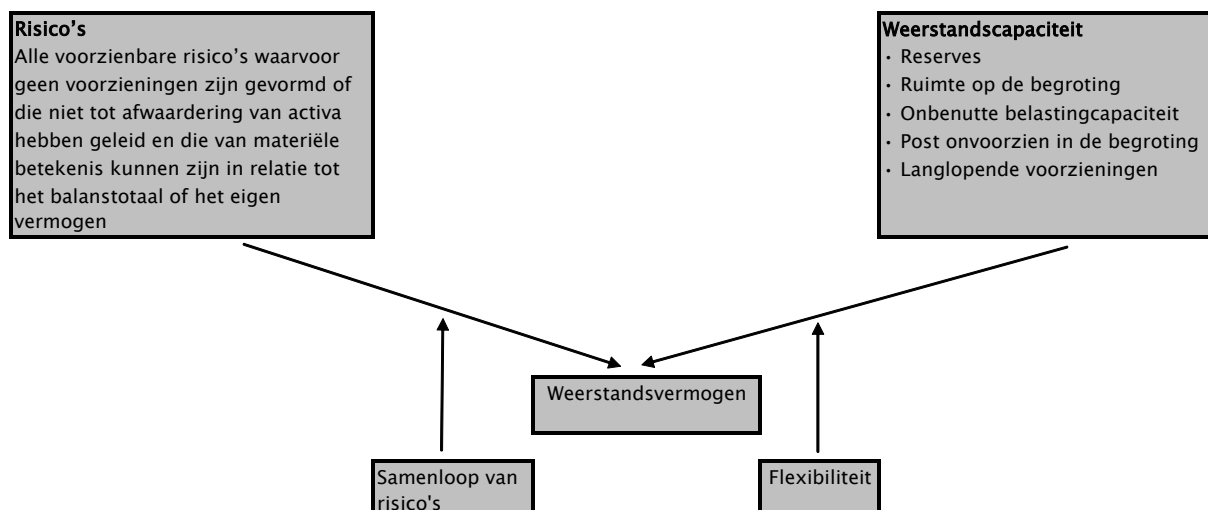
Weerstandsvermogen

Volgens artikel 11 van het BBV moeten gemeenten c.a. inzicht geven in hun weerstandsvermogen: het verband tussen de weerstandscapaciteit (de middelen om niet begrote kosten te dekken) en de risico's. Inzicht in de vraag hoe goed ben je als organisatie bestand tegen financiële tegenvallers. Op grond van een risicoanalyse, met een zo reëel als mogelijke inschatting van toekomstige gebeurtenissen, bekijken we de kans op tegenslagen. Uiteraard is het mogelijk dat er onvoorziene zaken gebeuren.

Uitgangspunt is dat begrotingstechnische risico's niet mogen leiden tot een beroep op de weerstandscapaciteit, omdat ze beheersbaar zijn door een goede planning & control. Als in het begrotingsjaar sprake is van materiële afwijkingen van de begroting, dan wordt dit gerapporteerd. Dat geldt ook voor de niet in geld uit te drukken risico's van bijvoorbeeld vertragingen in processen, het niet realiseren van doelstellingen, risico's met betrekking tot arbo en veiligheid. arbo en veiligheid.

De samenhang tussen weerstandsvermogen, weerstandscapaciteit en risico's is hieronder schematisch opgenomen.

Tabel 1: Samenhang tussen reserves, voorzieningen, risico's en weerstandsvermogen

Weerstandscapaciteit

In het algemeen wordt de weerstandscapaciteit gevormd door de reserves, de ruimte op de begroting, langlopende voorzieningen en de post onvoorzien. De Werkmaatschappij kent geen begrote toevoegingen of onttrekkingen aan reserves of voorzieningen. Ook is er geen post onvoorzien opgenomen. In de notitie reserves en voorzieningen is vastgelegd dat de Werkmaatschappij ook bestemmingsreserves en voorzieningen kan vormen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

'Kapitaalgoederen' zijn goederen waarvoor investeringen nodig zijn. Het gaat om zaken die daarna regelmatig onderhoud vergen. Deze paragraaf is belangrijk, omdat de blik vaak op de nieuwe investeringen is gericht. Maar onderhoud van de bestaande kapitaalgoederen is wenselijk voor de huidige gebruikers en om de voorziening in stand te houden voor toekomstige generaties. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard voor de (jaarlijkse) lasten. In deze paragraaf gaan wij hier verder op in.

Beleidskader

Bijna alle materiële vaste activa blijven in de begrotingen van de dragende organisaties. Hiervoor is bewust gekozen in dit stadium om het onnodig rondpompen van geld en het zoeken naar een acceptabele verdeelsleutel voor verrekening van de kosten te voorkomen nu er nog geen sprake is van een in balans zijnde situatie. Uitzonderingen hierop vormen de materiële vaste activa die toe te rekenen zijn aan de activiteiten van de werkmaatschappij. In grote lijnen moet hierbij vooral gedacht worden aan de hard- en software. Voor nieuwe investeringen geldt dat telkens een bewuste keuze moet worden gemaakt of het bij de dragende organisatie(s) hoort of bij de werkmaatschappij.

Voor de kapitaalgoederen stellen wij beheerplannen op welke goed en actueel behoren te zijn en waarbij de plannen en beschikbare gelden met elkaar in evenwicht zijn. De beheerplannen geven inzicht in de werkzaamheden en kosten die nodig zijn om de goederen in goede staat te houden. Soms geven ze ook inzicht in de diverse kwaliteitsniveaus die mogelijk zijn.

Facilitaire zaken

Facilitaire zaken is een containerbegrip waaronder huisvestingskosten, maar ook de bodedienst, repro en schoonmaak en automatisering vallen. De huidige huisvestingskosten (gebouw gerelateerd) voor de dragende organisaties gaan niet over naar de Werkmaatschappij. Dit betekent dat er voor deze kosten geen verrekening met en via de werkmaatschappij plaatsvindt.

Het uitgangspunt hiervoor is dat wij op twee adressen ons kantoorpersoneel huisvesten. Wij bieden hiervoor voldoende werkruimte aan. In principe kan iedereen op beide adressen terecht. Dit vanuit de doelstelling dat er voldoende werkplekken op twee locaties zijn ingericht, waar iedereen plaats, tijd en organisatie onafhankelijk kan werken aan zijn of haar taken.

Gemeentehuizen

Uitgangspunt is dat wij deze in een goede onderhoudsstaat beheren. Dat wil zeggen, dat het minimale niveau van het onderhoud passend is bij het noodzakelijke gebruik van het object. De diverse onderdelen van de gebouwen en de installaties zijn ondergebracht in een onderhoudsysteem. Binnen dit systeem wordt op basis van verwachte levensduur c.q. gebruiksduur een continue meerjarenplanning in stand gehouden.

Voor specifieke zaken, zoals de liftinstallaties, is een onderhoudsovereenkomst gesloten. Mede gelet op de keuringsvoorschriften blijft de installaties zo aan alle veiligheidseisen voldoen.

Automatisering

Hard- en software

De budgetten voor de hard- en software die in de drie organisaties worden gebruikt worden ondergebracht in de Werkmaatschappij. Voor de software die in de organisatie wordt ingezet, wordt bij de aanschaf een onderhoudsovereenkomst met de leverancier gesloten, waarbij naast de levering van aanpassingen en kleine verbeteringen, de ondersteuning bij het gebruik wordt geregeld. Het onderhoud van de hardware wordt afgedekt via contracten met de leverancier, die afhankelijk van het type apparatuur er voor moet zorg dragen, dat de uitval bij storing tot een minimum beperkt kan blijven. Bij de aanschaf van werkplekapparatuur wordt standaard onderhoud voor een periode van vier jaar gekocht, zodat gedurende deze gebruiksperiode geen extra kosten voor onderhoud behoeven te worden gemaakt en de apparatuur gedurende deze termijn operationeel kan blijven.

Uitgangspunt is dat op systematische wijze verantwoorde maatregelen kunnen worden genomen ten behoeve van continuering van het bestaande onderhoudspeil.

Financiering

Inleiding

Treasurybeleid betekent het beheren van het geld. Het is noodzakelijk de financiële middelen adequaat en verantwoord te beheren vanwege het hieraan verbonden financieel belang. Het Rijk heeft regels opgesteld over hoe openbare lichamen hun geld moeten beheren. Deze regels staan in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Deze wet bepaalt ook, dat openbare lichamen een treasurystatuut moeten hebben.

Het treasurystatuut van de Werkmaatschappij 8KTD is vastgesteld door het DB en is gebaseerd op het reeds gezamenlijk vastgestelde treasurystatuut van de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het maximum van de kortlopende schuld. Dit zijn schulden die binnen één jaar betaald moeten worden. Het Rijk wil dat openbare lichamen de hoogte van hun kortlopende schuld beperkt houden. De hoogte van de kasgeldlimiet bedraagt 8,2% van de totale begrote lasten per 1 januari 2020. Voor de werkmaatschappij 8KTD bedragen de totale begrote lasten per 1 januari 2020 € 29.920.000. Voor 2020 betekent dit een toegestane kasgeldlimiet van € 2.453.000.

De wettelijke voorschriften bieden de mogelijkheid om de kasgeldlimiet drie achtereenvolgende kwartalen te overschrijden.

Renterisiconorm

Het Rijk wil dat openbare lichamen het opnemen van langlopende leningen zoveel mogelijk over de jaren spreiden. Langlopende leningen zijn leningen met een looptijd langer dan één jaar. Worden er teveel langlopende leningen in één jaar opgenomen, dan kan dit een nadeel opleveren voor de gemeente als de rentestand in dat jaar hoog is. Het Rijk heeft daarom de renterisiconorm ingevoerd. De hoogte van de renterisiconorm bedraagt 20% van de totale begrote lasten per 1 januari. Dit percentage is vastgelegd in de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden.

Overigens gaan wij er vanuit dat de werkmaatschappij SKTD nauwelijks eigen financieringsmiddelen zal aantrekken. Als uitvoeringsorganisatie voor de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel zal de Werkmaatschappij vanuit de bijdragen van deze gemeenten voldoende middelen ter beschikking krijgen om de dagelijkse bedrijfsvoering te kunnen bekostigen.

Bedrijfsvoering

Inleiding

Onze bedrijfsvoering is gericht op de interne dienstverlening, die nodig is voor de uitvoering van de programma's. In deze paragraaf informeren wij u over de onderwerpen, die in 2020 zullen bijdragen aan de kwaliteit van de bedrijfsvoering of die speciale aandacht krijgen.

Wat willen we bereiken

Een zo efficiënt en effectief mogelijke bedrijfsvoering, die past bij tegenwoordige ontwikkelingen. Met een focus gericht op de (middel)lange termijn, waardoor de programma's kunnen worden uitgevoerd en de maatschappelijke doelstellingen daarbinnen kunnen worden gerealiseerd. Een, binnen de beschikbaar gestelde middelen, zo optimaal mogelijke dienstverlening aan de burgers en een zo efficiënt mogelijke ondersteuning van het bestuur van de werkmaatschappij en van de dragende organisaties en van de organisaties zelf.

Wat doen we daarvoor

Advies inkoop & aanbesteding en contractmanagement

Komende jaren ligt de nadruk op de rechtmatigheid voor de inhuur van personeel, maar zeker ook op andere fronten waarbij de accountant aangeeft dat er niet rechtmatig wordt ingekocht, dan wel dreiging bestaat dat drempels worden overschreden. Hiertoe is door een externe specialist een uitvoerige spend- en rechtmatigheidsanalyse uitgevoerd. Hiervoor zijn tijdelijke middelen beschikbaar gesteld vanuit de Taskforce In Control. Datzelfde geldt voor de tijdelijke inhuur voor algemene inkoopondersteuning. Inhuur van personeel krijgt hierbij expliciet de aandacht. Op basis van de uitkomsten zal nader bekeken worden welke maatregelen er nog nodig zijn om inkopen rechtmatig te krijgen. Dit zal bij de betreffende afdelingen worden neergelegd. Advisering vanuit juridische zaken is hierbij uiteraard mogelijk.

Verder zal voortdurend aandacht zijn voor het (tijdig) melden van inkoopacties en de rechtmatige uitvoering hiervan. Daarnaast wordt het handboek inkoop en aanbesteden opgesteld.

Daarnaast is de juridisch adviseur inkoop en aanbesteding continue bezig met het verder professionaliseren van de decentrale inkooporganisatie en processen. Dit vloeit voort uit wijzigingen in de aanbestedingsregelgeving en steeds verdergaande digitalisering en de directe link met contractmanagement.

Contractmanagement en contractbeheer

Contractmanagement- en beheer is de verantwoordelijkheid van afdelingen en teams. Middels een besluit van het managementteam is dit in 2018 ook bekrachtigd. Op dit moment wordt er voor het contractbeheer nog (gedeeltelijk) een beroep gedaan op het team juridisch domein. In 2019 zal de rol van het team juridisch domein voor dit onderdeel worden uitgefaseerd. Daarvoor in de plaats organiseren de afdelingen en teams, zelf het contractmanagement en -beheer, daarbij gefaciliteerd door het Juridisch Domein

Communicatie; van uitvoerder naar een strategische rol in de organisatie

Vroegtijdig communicatievraagstukken signaleren en analyseren. Met elkaar de omgeving, het speelveld in beeld brengen en samen een heldere boodschap voor uiteenlopende doelgroepen formuleren. Dat is waar communicatie zich in de komende periode op wil richten.

Daarnaast kan communicatie adviseren over de timing en inzet van middelen om doelen te behalen. Kortom, de meerwaarde in het hart van het beleid en de organisatie laten zien.

Communicatie is bovendien niet meer alleen het kunstje van de afdeling communicatie. Communicatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Bestuur, directie en de mienskip verwachten van ons allemaal een omgevingsbewuste houding. Beleidsmedewerkers en projectleiders zijn voortdurend in contact met de 'mienskip'. Communicatie kan een strategische communicatierol in processen vervullen en onze coachende rol voor bestuurders en collega's nog verder ontwikkelen.

Daarnaast willen we ons in gemeenteland (weer) onderscheiden op het inzetten van nieuwe middelen en technieken, de innovator zijn en een voorbeeld zijn voor anderen (vanuit interne communicatie, burgerparticipatie of bijvoorbeeld inzet van social media).

Nieuw financieel systeem

Door de noodzakelijke overgang naar een ander organisatie(s)breed automatiseringsbedrijf is in 2019 ook een ander financieel systeem geïmplementeerd. Vanaf november 2019 zal binnen de drie organisaties hiermee gewerkt gaan worden. Naast de pro-actieve opleidingen, uitlegssessies, handleidingen, train-de trainer trajecten etc. eind 2019 en begin 2020 is de verwachting dat met name in 2020 nog veel vragen zullen worden gesteld aan het team Administratie en Belastingen door met name de budgethouders (die zijn verspreid over de drie organisaties). Dit leidt tot extra werkdruk binnen het team Administratie en Belastingen.

Inzicht en grip op personeelskosten (fte & €)

Om meer inzicht en grip te verkrijgen op de huidige en verwachte personeelskosten (vast en inhuur) is in 2019 in het kader van de Taskforce verbeteren bedrijfsvoering een rapportenmodule geïmplementeerd. Hiermee kunnen gegevens uit de personeelsadministratie (loonkosten, formatie) en de financiële administratie (begroting en kosten inleen) gekoppeld worden, waarmee inzicht wordt geboden wat de huidige stand van zaken is (totale personeelskosten binnen begroting?), maar ook wat de termijnverwachtingen zijn. Met dit inzicht kan indien nodig worden bijgestuurd. Vanaf midden 2019 is hiermee voor het eerst gewerkt, maar de verwachting is dat in 2020 dit hulpmiddel volledig kan en zal worden ingezet.

Budgethouderschap (4-ogen principe)

In 2019 is in het kader van de doorontwikkeling van het budgethouderschap het 4-ogen principe doorgevoerd in zowel nog het oude als in het nieuwe financiële systeem. Met dit principe is de functiescheiding (opdrachtgever & accordeerder) fysiek vormgegeven in de routing binnen het financiële systeem. In 2019 is hierdoor al enige tijd door budgethouders gewerkt met deze systematiek (in het oude financiële systeem). In 2020 zal deze relatief nieuwe werkwijze worden voortgezet in het nieuwe financiële systeem. Dit heeft gevolgen voor alle budgethouders, maar ook voor het team Administratie en Belastingen. Wanneer er maatwerkrouteringen gewenst zijn, zal dit in het financiële systeem moeten worden aangepast door het team Administratie en Belastingen.

E-facturatie

Per 18 april 2019 zijn overheidsinstanties wettelijk verplicht om digitale facturen (xml-bestanden) te kunnen ontvangen en verwerken. In 2019 is deze mogelijkheid geïmplementeerd in zowel nog het oude financiële systeem (in maatwerkuitvoering) als in het nieuwe financiële systeem. Vanaf 2020, wanneer wordt gewerkt met het nieuwe financiële systeem, kan worden beoordeeld wat voor gevolgen deze nieuwe werkwijze heeft binnen de totaalprocessen van de crediteuren en de debiteuren. Ook kan vanaf 2020 worden ingezet op het proactief aansporen van derde partijen om te factureren met behulp van E-facturatie (xml-bestanden).

E-HRM

In 2019 is binnen het team Administratie en Belastingen hard gewerkt om HRM processen te automatiseren (bv. mutatieformulieren en -processen bij een indiensttreding). Het doel van deze automatisering is de vergemakkelijking van noodzakelijke processen bij leidinggevenden, het voorkomen dat stappen worden vergeten of dubbel moeten worden uitgevoerd en het verminderen van werkdruk bij meerdere teams. Tevens worden risico's verkleind ten aanzien van oneigenlijke toegang tot gebouwen en systemen en informatieveiligheid in het kader van de AVG. In 2019 hebben leidinggevenden al kunnen werken met het geautomatiseerde in- en uitdiensttredingsproces. Vanaf 2020 kunnen de leidinggevenden ook werken met (het overgrote deel) van de andere HRM processen.

2 FINANCIËLE BEGROTING

Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting

Financieel perspectief

Ontwikkeling begroting 2020

	2020					
	8K		TD		Totaal	
Primitieve begroting 2019–2022 (jaarschijf 2020)	€ 11.971.000	53,70%	€ 10.320.000	46,30%	€ 22.291.000	100%
Afrondingen	€ 1.140		€ 1.246		€ 2.386	
Beginstand inclusief afrondingen	€ 11.972.140	53,70%	€ 10.321.246	46,30%	€ 22.293.386	100%
Wijzigingen zonder effect op saldo van gemeenten:						
Onderwerpen WM uit Kadernota 2019–2023	€ 314.500		€ 322.500		€ 637.000	
Alcohol en drugs	€ 28.000		€ 28.000		€ 56.000	
Administratieve verwerking tussen WM en gemeente 8K	€ 76.080		€ -		€ 76.080	
Overheveling van DO's naar WM obv doorontwikkeling organisatie	€ 2.639.101		€ 3.151.917		€ 5.791.018	
Budget toegangspassen naar WM	€ 1.890		€ 1.890		€ 3.780	
Budget archiefvernietiging naar WM	€ -		€ 3.000		€ 3.000	
Budget OR naar WM (8k effect op saldo; TD geen effect op saldo)	€ 3.841		€ 5.547		€ 9.388	
Actualisering kosten paternosterkasten archief	€ 1.600		€ -		€ 1.600	
					€ -	
Wijzigingen met effect op saldo van gemeenten					€ -	
Correctie automatiseringskosten sportbeheer	€ -1.202		€ 1.202		€ -	
Actualisering kapitaallasten	€ 44.557		€ 61.530		€ 106.087	
Effect omissie vorming en opleiding WM (jaarrekening 2018)	€ 72.185		€ 79.345		€ 151.530	
Extra bijdrage WGA-verzekeringen	€ 20.000		€ 20.000		€ 40.000	
Herstel budget Telefonische Bereikbaarheid 8K	€ 20.000		€ -		€ 20.000	
WM Eindheffing WKR	€ 7.500		€ 7.500		€ 15.000	
Mutatie aantal werknemers verzekeringen obv verdeling 50/50.	€ 6.564		€ 6.564		€ 13.128	
Actualisatie verzekeringen	€ -20.215		€ -22.898		€ -43.113	
Onderbenutting budget communicatie	€ -9.500		€ -13.500		€ -23.000	
HR; verplichte bijdrage A&O fonds	€ 6.250		€ 6.250		€ 12.500	
Onderbenutting budget BAG WOZ	€ -5.543		€ -32.805		€ -38.348	
Ontwikkelingen ICT kosten	€ 190.665		€ 190.665		€ 381.330	
Wijzigingen met effect voor bijdrage waarvoor compensatie binnen de meicirculaire wordt verwacht						
Indexering materiële budgetten 2020–2023	€ 28.565		€ 35.503		€ 64.068	
Indexering personeelslasten	€ 159.135		€ 190.057		€ 349.192	
	€ 15.556.113	51,99%	€ 14.363.513	48,01%	€ 29.919.626	100%

Ontwikkeling begroting 2020-2023

	2020			2021			2022			2023			
	8K	TD	Totaal	8K	TD	Totaal	8K	TD	Totaal	8K	TD	Totaal	
Primitieve begroting 2019-2022 (jaarschijf 2020)	€ 11.971.000	€ 10.320.000	46,30%	€ 22.291.000	€ 11.971.000	€ 10.326.000	€ 22.297.000	€ 11.971.000	€ 10.326.000	€ 22.297.000	€ 11.971.000	€ 10.326.000	€ 22.297.000
Afrondingen	€ 1.140	€ 1.246		€ 2.386	€ 1.140	€ 1.341	€ 2.481	€ 1.188	€ 1.294	€ 2.482	€ 1.188	€ 1.294	€ 2.482
Beginstand inclusief afrondingen	€ 11.972.140	€ 10.321.246	46,30%	€ 22.293.386	€ 11.972.140	€ 10.327.341	€ 22.299.481	€ 11.972.188	€ 10.327.294	€ 22.299.482	€ 11.972.188	€ 10.327.294	€ 22.299.482
Wijzigingen zonder effect op saldo van gemeenten:													
Onderwerpen WM uit Kadernota 2019-2023	€ 314.500	€ 322.500		€ 637.000	€ 314.500	€ 322.500	€ 637.000	€ 275.000	€ 282.000	€ 557.000	€ 275.000	€ 282.000	€ 557.000
Alcohol en drugs	€ 28.000	€ 28.000		€ 56.000	€ 28.000	€ 28.000	€ 56.000	€ 28.000	€ 28.000	€ 56.000	€ 28.000	€ 28.000	€ 56.000
Administratieve verwerking tussen WM en gemeente 8K	€ 76.080	€ -		€ 76.080	€ 76.080	€ -	€ 76.080	€ 76.080	€ -	€ 76.080	€ 76.080	€ -	€ 76.080
Overheveling van DO's naar WM obv doorontwikkeling organisatie	€ 2.639.101	€ 3.151.917		€ 5.791.018	€ 2.639.101	€ 3.151.917	€ 5.791.018	€ 2.639.101	€ 3.151.917	€ 5.791.018	€ 2.639.101	€ 3.151.917	€ 5.791.018
Budget toegangspassen naar WM	€ 1.890	€ 1.890		€ 3.780	€ 1.890	€ 1.890	€ 3.780	€ 1.890	€ 1.890	€ 3.780	€ 1.890	€ 1.890	€ 3.780
Budget archiefvermietiging naar WM	€ -	€ 3.000		€ 3.000	€ -	€ 3.000	€ 3.000	€ -	€ 3.000	€ 3.000	€ -	€ 3.000	€ 3.000
Budget OR naar WM (8K effect op saldo; TD geen effect op saldo)	€ 3.841	€ 5.547		€ 9.388	€ 3.841	€ 5.547	€ 9.388	€ 3.841	€ 5.547	€ 9.388	€ 3.841	€ 5.547	€ 9.388
Actualisering kosten paternosterkasten archief	€ 1.600	€ -		€ 1.600	€ 1.600	€ -	€ 1.600	€ 1.600	€ -	€ 1.600	€ 1.600	€ -	€ 1.600
	€ -	€ -		€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Wijzigingen met effect op saldo van gemeenten													
Correctie automatiseringskosten sportbeheer	€ -1.202	€ 1.202		€ -	€ -1.202	€ 1.202	€ -	€ -1.202	€ 1.202	€ -	€ -1.202	€ 1.202	€ -
Actualisering kapitaallasten	€ 44.557	€ 61.530		€ 106.087	€ 69.528	€ 96.014	€ 165.542	€ 82.454	€ 113.864	€ 196.318	€ 99.501	€ 137.406	€ 236.907
Effect omissie vorming en opleiding WM (jaarrekening 2018)	€ 72.185	€ 79.345		€ 151.530	€ 72.185	€ 79.345	€ 151.530	€ 72.185	€ 79.345	€ 151.530	€ 72.185	€ 79.345	€ 151.530
Extra bijdrage WCA-verzekeringen	€ 20.000	€ 20.000		€ 40.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 40.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 40.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 40.000
Herstel budget Telefonische Bereikbaarheid 8K	€ 20.000	€ -		€ 20.000	€ 20.000	€ -	€ 20.000	€ 20.000	€ -	€ 20.000	€ 20.000	€ -	€ 20.000
WM Eindheffing IKR	€ 7.500	€ 7.500		€ 15.000	€ 7.500	€ 7.500	€ 15.000	€ 7.500	€ 7.500	€ 15.000	€ 7.500	€ 7.500	€ 15.000
Mutatie aantal werknemers verzekeringen obv verdeling 50/50.	€ 6.564	€ 6.564		€ 13.128	€ 6.564	€ 6.564	€ 13.128	€ 6.564	€ 6.564	€ 13.128	€ 6.564	€ 6.564	€ 13.128
Actualisatie verzekeringen	€ -20.215	€ -22.898		€ -43.113	€ -20.215	€ -22.898	€ -43.113	€ -20.215	€ -22.898	€ -43.113	€ -20.215	€ -22.898	€ -43.113
Onderbenutting budget communicatie	€ -9.500	€ -13.500		€ -23.000	€ -9.500	€ -13.500	€ -23.000	€ -9.500	€ -13.500	€ -23.000	€ -9.500	€ -13.500	€ -23.000
HR: verplichte bijdrage ADO fonds	€ 6.250	€ 6.250		€ 12.500	€ 6.250	€ 6.250	€ 12.500	€ 6.250	€ 6.250	€ 12.500	€ 6.250	€ 6.250	€ 12.500
Onderbenutting budget BAG WOZ	€ -5.543	€ -32.805		€ -38.348	€ -5.543	€ -32.805	€ -38.348	€ -5.543	€ -32.805	€ -38.348	€ -5.543	€ -32.805	€ -38.348
Ontwikkelingen ICT kosten	€ 190.665	€ 190.665		€ 381.330	€ 212.865	€ 212.865	€ 425.730	€ 227.165	€ 227.165	€ 454.330	€ 202.215	€ 202.215	€ 404.430
Wijzigingen met effect voor bijdrage waarvoor compensatie binnen de meercirculaire wordt verwacht													
Indexering materiële budgetten 2020-2023	€ 28.565	€ 35.503		€ 64.068	€ 28.566	€ 35.503	€ 64.069	€ 28.422	€ 35.348	€ 63.770	€ 28.422	€ 35.348	€ 63.770
Indexering personeelslasten	€ 159.135	€ 190.057		€ 349.192	€ 159.135	€ 190.057	€ 349.192	€ 159.135	€ 190.057	€ 349.192	€ 159.135	€ 190.057	€ 349.192
	€ 15.556.113	€ 14.363.513	48,01%	€ 29.919.626	€ 15.603.285	€ 14.426.292	€ 30.029.577	€ 15.590.915	€ 14.417.740	€ 30.008.655	€ 15.583.012	€ 14.416.332	€ 29.999.344

3 BIJLAGEN

Eenmalige lasten en baten

Structurele en incidentele lasten en baten

De begroting bestaat uit structurele posten en incidentele posten (budgetten die maximaal drie jaar begroot worden). Het uitgangspunt is dat de Werkmaatschappij niet meer uitgeeft dan dat er binnenkomt via de bijdrage van de dragende organisaties. Om dit goed te kunnen beoordelen, zijn de incidentele posten uit de begroting gefilterd. De structurele begrotingssaldi van de voorliggende begroting zijn als volgt:

(bedragen x € 1.000)

	2020	2021	2022	2023
Begrotingssaldo	-	-	-	-

Beleidsindicatoren BBV

Beleidsindicatoren en maatschappelijke effecten

Taakveld 00. Bestuur en ondersteuning					
Meetmoment	jaarrek. 2017		begroting 2018		begroting 2017
Apparaatskosten	ref.periode				eenheid: euro
Achtkarspelen – Apparaatskosten	195,4	(2018)	195,4	(2018)	
Tytsjerksteradiel – Apparaatskosten	924,0	(2018)	924,0	(2018)	
Nederland – Apparaatskosten					
Bezetting	ref.periode				eenheid: fte
Achtkarspelen – Bezetting	3,9	(2017)	3,9	(2017)	
Tytsjerksteradiel – Bezetting	3,7	(2018)	3,7	(2018)	
Nederland – Bezetting					
Externe inhuur	ref.periode				eenheid: euro
Achtkarspelen – Externe inhuur	9,1	(2017)	9,1	(2017)	
Tytsjerksteradiel – Externe inhuur	8,7	(2018)	8,7	(2018)	
Nederland – Externe inhuur					
Formatie	ref.periode				eenheid: fte
Achtkarspelen – Formatie	4,0	(2017)	4,0	(2017)	
Tytsjerksteradiel – Formatie	4,0	(2018)	4,0	(2018)	
Nederland – Formatie					

Taakveld 01. Veiligheid					
Meetmoment	jaarrek. 2017		begroting 2018		begroting 2017
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	ref.periode				eenheid: aantal
Achtkarspelen – Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	1,1	(2016)	1,1	(2016)	1,2 (2015)
Tytsjerksteradiel – Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	1,9	(2016)	1,9	(2016)	1,7 (2015)
Nederland – Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	3,3	(2016)	3,3	(2016)	3,9 (2015)

Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	ref.periode				eenheid: aantal	
Achtkarspelen – Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	3,6	(2017)	4,1	(2016)	3,7	(2015)
Tytsjerksteradiel – Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	3,4	(2017)	2,6	(2016)	3,0	(2015)
Nederland – Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	5,0	(2017)	5,3	(2016)	5,4	(2015)
Vernieling	ref.periode				eenheid: aantal	
Achtkarspelen – Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	3,2	(2017)	4,1	(2016)	4,6	(2015)
Tytsjerksteradiel – Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	2,5	(2017)	3,3	(2016)	3,6	(2015)
Nederland – Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	4,8	(2017)	5,6	(2016)	6,1	(2015)
Verwijzingen Halt	ref.periode				eenheid: aantal	
Achtkarspelen – Verwijzingen Halt	62,0	(2016)	62,0	(2016)	68,8	(2014)
Tytsjerksteradiel – Verwijzingen Halt	31,0	(2016)	31,0	(2016)	47,4	(2014)
Nederland – Verwijzingen Halt	137,0	(2016)	137,4	(2016)	139,7	(2014)
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	ref.periode				eenheid: aantal	
Achtkarspelen – Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	0,7	(2016)	0,7	(2016)	0,4	(2015)
Tytsjerksteradiel – Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	0,8	(2016)	0,8	(2016)	1,1	(2015)
Nederland – Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	2,3	(2016)	2,3	(2016)	2,4	(2015)

Taakveld 03. Economie

Meetmoment	jaarrek. 2017	begroting 2018		begroting 2017		
Banen	ref.periode				eenheid: aantal	
Achtkarspelen – Banen	510,8	(2017)	508,6	(2016)	491,1	(2015)
Tytsjerksteradiel – Banen	516,0	(2017)	501,7	(2016)	484,7	(2015)
Nederland – Banen	758,2	(2017)	744,0	(2016)	721,7	(2015)
Funciemenging	ref.periode				eenheid: %	
Achtkarspelen – Funciemenging	42,7	(2017)	43,0	(2016)	42,2	(2015)
Tytsjerksteradiel – Funciemenging	42,2	(2017)	42,0	(2016)	41,1	(2015)
Nederland – Funciemenging	52,4	(2017)	52,1	(2016)	51,3	(2015)
Vestigingen	ref.periode				eenheid: aantal	
Achtkarspelen – Vestigingen	136,5	(2017)	134,6	(2016)	130,3	(2015)
Tytsjerksteradiel – Vestigingen	131,5	(2017)	128,9	(2016)	124,5	(2015)
Nederland – Vestigingen	139,7	(2017)	134,0	(2016)	122,4	(2015)

Taakveld 04. Onderwijs

Meetmoment	jaarrek. 2017	begroting 2018		begroting 2017		
% Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	ref.periode				eenheid: %	

Achtkarspelen – % Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	1,2	(2017)	(2015)	2,1	(2012)
Tytsjerksteradiel – % Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	1,0	(2017)		2,7	(2012)
Nederland – % Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	0,0	(2017)		3,2	(2012)
Absoluut verzuim		ref.periode			eenheid: aantal
Achtkarspelen – Absoluut verzuim	0,8	(2017)	0,6 (2016)	2,0	(2014)
Tytsjerksteradiel – Absoluut verzuim	0,0	(2017)	0,6 (2016)	1,0	(2014)
Nederland – Absoluut verzuim	1,8	(2017)	2,0 (2016)	3,0	(2014)
Relatief verzuim		ref.periode			eenheid: aantal
Achtkarspelen – Relatief verzuim	59,6	(2017)	28,8 (2016)	72,0	(2014)
Tytsjerksteradiel – Relatief verzuim	42,8	(2017)	20,3 (2016)	37,0	(2014)
Nederland – Relatief verzuim	26,5	(2017)	26,9 (2016)	31,0	(2014)

Taakveld 05. Sport, cultuur en recreatie

Meetmoment	jaarrek. 2017	begroting 2018		begroting 2017	
% Niet-sporters					eenheid: %
Achtkarspelen – % Niet-sporters	58,3	(2016)	50,6 (2012)	58,1	(2014)
Tytsjerksteradiel – % Niet-sporters	55,7	(2016)	52,3 (2012)	54,4	(2014)
Nederland – % Niet-sporters	48,7	(2016)	46,6 (2012)	49,9	(2014)

Taakveld 06. Sociaal domein

Meetmoment	jaarrek. 2017	begroting 2018		begroting 2017	
% Jeugdwerkloosheid					eenheid: %
Achtkarspelen – % Jeugdwerkloosheid	1,8	(2015)	1,8 (2015)	3,0	(2012)
Tytsjerksteradiel – % Jeugdwerkloosheid	1,2	(2015)	1,2 (2015)	1,6	(2012)
Nederland – % Jeugdwerkloosheid	1,5	(2015)	1,5 (2015)	1,2	(2012)
% kinderen in armoede					eenheid: %
Achtkarspelen – % kinderen in armoede	5,5	(2015)	5,5 (2015)	4,3	(2012)
Tytsjerksteradiel – % kinderen in armoede	3,8	(2015)	3,8 (2015)	3,4	(2012)
Nederland – % kinderen in armoede	6,6	(2015)	6,6 (2015)	5,7	(2012)
Aantal re-integratievoorzieningen					eenheid: aantal
Achtkarspelen – Aantal re-integratievoorzieningen	41,9	(2016)	41,9 (2016)	47,4	(2015)
Tytsjerksteradiel – Aantal re-integratievoorzieningen	40,9	(2016)	40,9 (2016)	46,6	(2015)
Nederland – Aantal re-integratievoorzieningen	27,1	(2017)	25,5 (2016)	311,9	(2015)
Bijstandsuitkeringen					eenheid: aantal
Achtkarspelen – Bijstandsuitkeringen	41,6	(2017)	42,9 (2016)	416,1	(2015)
Tytsjerksteradiel – Bijstandsuitkeringen	30,9	(2017)	30,2 (2016)	28,8	(2015)

Nederland – Bijstandsuitkeringen	41,9	(2017)	41,3	(2016)	405,1	(2015)
Jongeren met delict voor rechter		ref.periode				eenheid: %
Achtkarspelen – Jongeren met delict voor rechter	1,3	(2015)	1,3	(2015)	1,8	(2012)
Tytsjerksteradiel – Jongeren met delict voor rechter	1,1	(2015)	1,1	(2015)	1,6	(2012)
Nederland – Jongeren met delict voor rechter	1,5	(2015)	1,5	(2015)	2,6	(2012)
Jongeren met jeugdbescherming		ref.periode				eenheid: %
Achtkarspelen – Jongeren met jeugdbescherming	1,3	(2016)	1,3	(2016)	1,1	(2015)
Tytsjerksteradiel – Jongeren met jeugdbescherming	1,2	(2016)	1,3	(2016)	1,6	(2015)
Nederland – Jongeren met jeugdbescherming	1,0	(2016)	1,2	(2016)	1,2	(2015)
Jongeren met jeugdhulp		ref.periode				eenheid: %
Achtkarspelen – Jongeren met jeugdhulp	11,6	(2017)	13,3	(2016)	12,8	(2015)
Tytsjerksteradiel – Jongeren met jeugdhulp	9,2	(2017)	11,1	(2016)	10,9	(2015)
Nederland – Jongeren met jeugdhulp	8,8	(2017)	10,7	(2016)	10,0	(2015)
Jongeren met jeugdreclassering		ref.periode				eenheid: %
Achtkarspelen – Jongeren met jeugdreclassering	0,3	(2016)	0,3	(2016)	0,4	(2015)
Tytsjerksteradiel – Jongeren met jeugdreclassering	0,0	(2017)	0,0	(2016)	0,0	(2015)
Nederland – Jongeren met jeugdreclassering	0,4	(2017)	0,5	(2016)	0,5	(2015)
Netto arbeidsparticipatie		ref.periode				eenheid: %
Achtkarspelen – Netto arbeidsparticipatie	64,9	(2016)	64,9	(2016)	63,3	(2015)
Tytsjerksteradiel – Netto arbeidsparticipatie	65,9	(2016)	65,9	(2016)	65,4	(2015)
Nederland – Netto arbeidsparticipatie	65,8	(2016)	65,8	(2016)	65,4	(2015)
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement		ref.periode				eenheid: aantal
Achtkarspelen – Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	54,0	(2017)	50,0	(2016)	540,0	(2015)
Tytsjerksteradiel – Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	50,0	(2017)	45,0	(2016)	46,0	(2015)
Nederland – Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	54,0	(2017)	54,0	(2016)	567,0	(2015)

Taakveld 07. Volksgezondheid en Milieu

Meetmoment	jaarrek. 2017	begroting 2018	begroting 2017
------------	---------------	----------------	----------------

Fijn huishoudelijk restafval **ref.periode** **eenheid: kg**

Achtkarspelen – Fijn huishoudelijk restafval	217,0	(2016)	211,0	(2015)	216,0	(2014)
Tytsjerksteradiel – Fijn huishoudelijk restafval	159,0	(2016)	163,0	(2015)	174,0	(2014)
Nederland – Fijn huishoudelijk restafval	187,0	(2016)	200,0	(2015)	205,0	(2014)
Hernieuwbare elektriciteit		ref.periode				eenheid: %
Achtkarspelen – Hernieuwbare elektriciteit	3,4	(2016)	4,7	(2015)	4,0	(2014)
Tytsjerksteradiel – Hernieuwbare elektriciteit	4,2	(2016)	5,6	(2015)	3,7	(2014)
Nederland – Hernieuwbare elektriciteit	12,6	(2016)	11,8	(2015)	10,0	(2014)

Taakveld 08. Volkshuisv., RO en Sted. Vern. (Vhrosv)

Meetmoment	jaarrek. 2017		begroting 2018		begroting 2017	
Demografische druk		ref.periode				eenheid: %
Achtkarspelen – Demografische druk	76,8	(2017)	76,8	(2017)	58,4	(2016)
Tytsjerksteradiel – Demografische druk	84,5	(2017)	84,5	(2017)	64,1	(2016)
Nederland – Demografische druk	69,0	(2017)	69,0	(2017)	68,5	(2016)
Nieuwbouw woningen		ref.periode				eenheid: aantal
Achtkarspelen – Nieuwbouw woningen	2,6	(2015)	2,6	(2014)	1,9	(2013)
Tytsjerksteradiel – Nieuwbouw woningen	6,2	(2015)	9,8	(2014)	1,7	(2013)
Nederland – Nieuwbouw woningen	6,4	(2015)	6,0	(2014)	6,6	(2013)
Woonlasten éénpersoonshuishouden		ref.periode				eenheid: euro
Achtkarspelen – Woonlasten éénpersoonshuishouden	676,0	(2017)	676,0	(2017)	704,0	(2016)
Tytsjerksteradiel – Woonlasten éénpersoonshuishouden	688,0	(2017)	688,0	(2017)	671,0	(2016)
Nederland – Woonlasten éénpersoonshuishouden	644,0	(2017)	644,0	(2017)	651,0	(2016)
Woonlasten meerpersoonshuishouden		ref.periode				eenheid: euro
Achtkarspelen – Woonlasten meerpersoonshuishouden	761,0	(2017)	761,0	(2017)	789,0	(2016)
Tytsjerksteradiel – Woonlasten meerpersoonshuishouden	763,0	(2017)	763,0	(2017)	741,0	(2016)
Nederland – Woonlasten meerpersoonshuishouden	723,0	(2017)	723,0	(2017)	723,0	(2016)
WOZ-waarde woningen		ref.periode				eenheid: euro
Achtkarspelen – WOZ-waarde woningen	164,0	(2017)	159,0	(2016)	159,0	(2016)
Tytsjerksteradiel – WOZ-waarde woningen	185,0	(2017)	183,0	(2016)	183,0	(2016)
Nederland – WOZ-waarde woningen	216,0	(2017)	209,0	(2016)	209,0	(2016)